

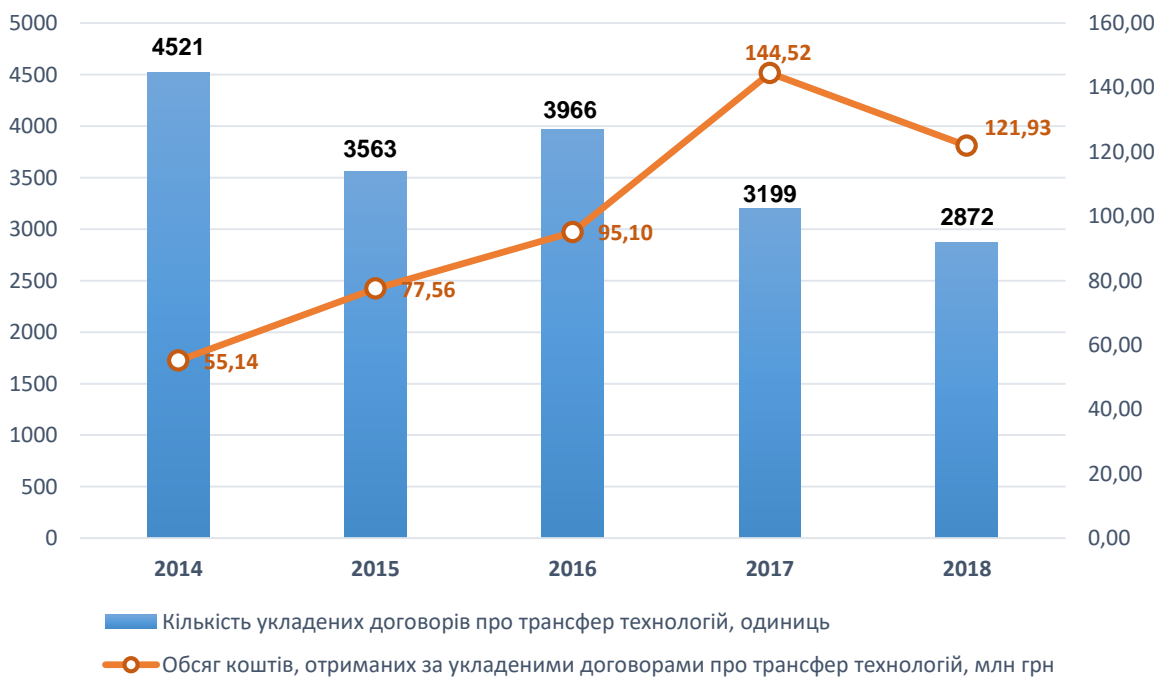
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
щодо напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу
технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету

Київ 2019

На виконання пункту 3 Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.04.2013 № 300, та пункту 5 Порядку здійснення контролю за виплатою винагороди авторам технологій та/або їх складових, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.05.2013 № 351, Міністерство освіти і науки України протягом 2014–2019 років узагальнює інформацію, надану головними розпорядниками бюджетних коштів – національними академіями наук, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади.

Протягом цих років було укладено 18121 договір про трансфер технологій на загальну суму 494,24 млн грн. Найбільшу кількість договорів було укладено у 2014 році, але найбільший обсяг коштів за укладеними договорами було отримано у 2017 році – 144,52 млн грн (рис. 1). В аналізований період простежується тенденція до збільшення обсягу коштів, отриманих за укладеними договорами про трансфер технологій з одночасним зменшенням кількості укладених договорів.

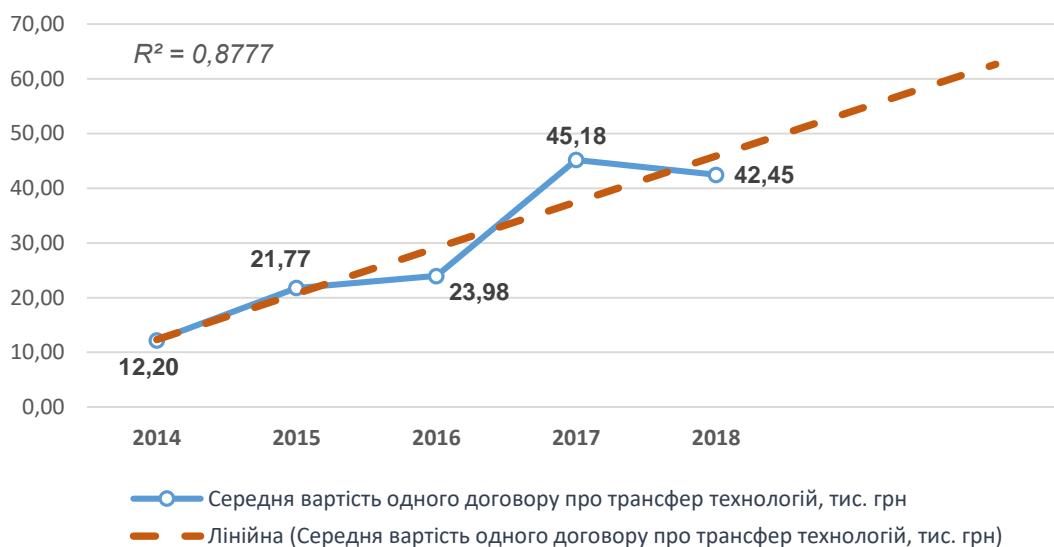

Рисунок 1 – Кількість укладених договорів про трансфер технологій на загальну суму в період з 2014 по 2018 рік

Зазначену вище тенденцію можна пояснити збільшенням середньої вартості одного договору про трансфер технологій (рис. 2). Так, найбільша середня вартість одного договору про трансфер технологій була досягнута у 2017 році і вона складала 45,18 тис. грн, найменша ж середня вартість була відзначена у 2014 році – 12,20 тис. грн. Незважаючи на зниження середньої вартості одного договору про трансфер технологій у 2018 році з ймовірністю 87,7 % можна говорити про стійку тенденцію до збільшення середньої вартості одного договору про трансфер технологій в аналізований період і таку ж динаміку в майбутньому (рис. 3).

Рисунок 2 – Кількість укладених договорів та середня вартість одного договору в період з 2014 по 2018 рік

Рисунок 3 – Динаміка зміни середньої вартості одного договору про трансфер технологій та лінійний прогноз середньої вартості одного договору у майбутньому

За п'ять років, в період з 2014 по 2018 роки, за договорами про трансфер технологій надійшло 481,60 млн грн, динаміка надходження яких та обсяги їх використання в досліджувані роки представлена на рис. 4. Найбільша сума за договорами про трансфер технологій надійшла у 2017 році і вона складала 131,90 млн грн, найменша у 2014 році – 64,90 млн грн. Найбільшу суму коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій було використано у 2017 році і вона складала 110,30 млн грн.

Рисунок 4 – Кошти, що надійшли за договорами про трансфер технологій та обсяг їх використання

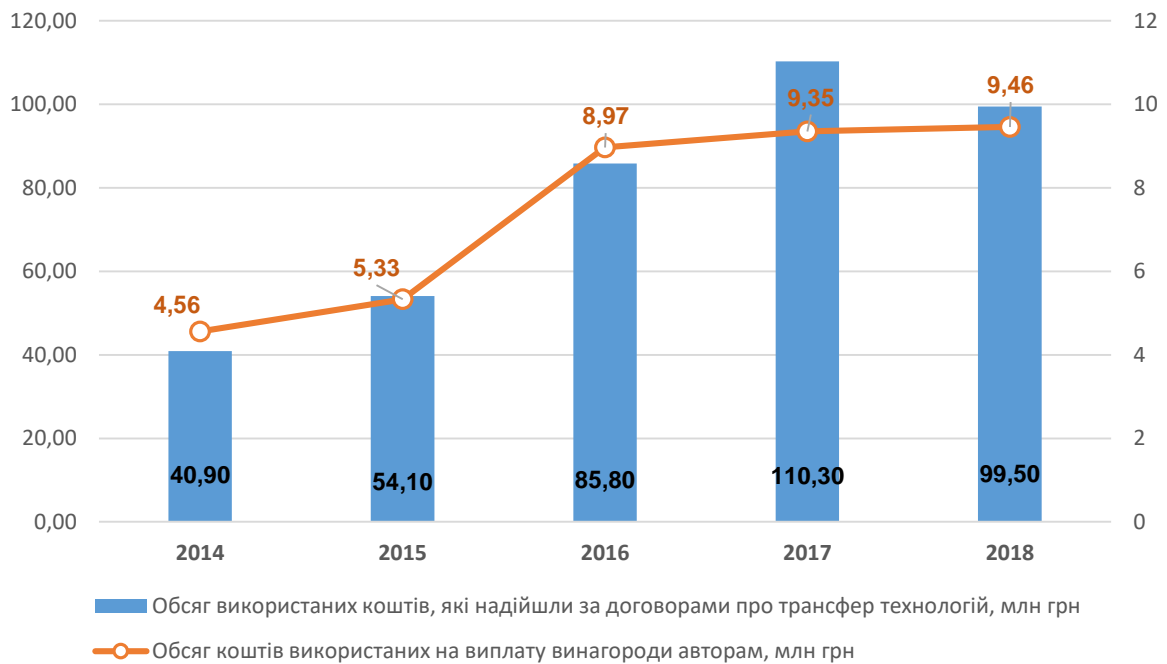
Незважаючи на зменшення обсягу коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій у 2018 році з ймовірністю 76,9 % можна говорити про стійку тенденцію до збільшення загальної суми надходження коштів за договорами про трансфер технологій в аналізований період та у майбутньому (рис. 5).

Рисунок 5 – Динаміка зміни обсягу надходження коштів за договорами про трансфер технологій та лінійний прогноз їх надходження у майбутньому

Протягом 2014–2018 років на виплату винагороди авторам технологій було використано 37,67 млн грн з загальних 390,60 млн грн використаних коштів, які надійшли в ці роки за договорами про трансфер технологій. Найбільшу суму –

9,46 млн грн – винагороди авторам технологій виплачено у 2018 році, найменшу – 4,56 млн грн – у 2014 році (рис. 6). Слід відзначити, в ці роки простежувалась динаміка збільшення обсягу використання коштів на виплату авторам технологій.

Рисунок 6 – Обсяг використаних коштів, які надійшли з договорами про трансфер технологій та їх використання на виплату винагороди авторам технологій

З огляду на динаміку обсягу використання коштів на виплату винагороди авторам технологій з ймовірністю 83,9 % можна говорити про стійку тенденцію до зростання цих обсягів як в аналізованій період, так і у майбутньому (рис. 7).

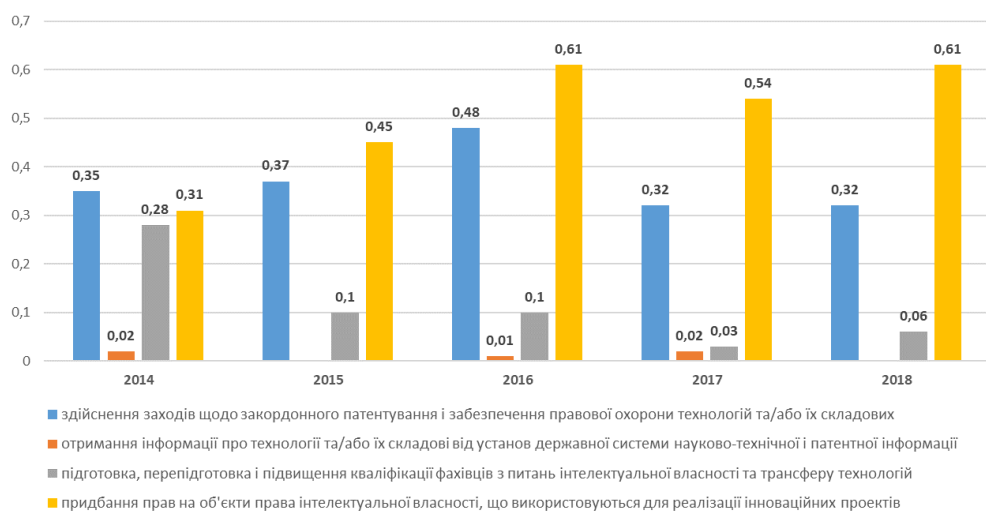
Рисунок 7 – Динаміка зміни обсягу коштів, використаних на виплату винагороди авторам технологій та лінійний прогноз таких виплат у майбутньому

В аналізований період найбільші частки коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій використовувались на наукові дослідження (найбільша частка у 2018 році – 43,96 %), закупівлю інструментів, обладнання та устаткування, що використовуються для технологічного оновлення виробництва (найбільша частка у 2015 році – 13,84 %), а також на маркетингові дослідження (найбільша частка у 2017 році – 6,06 %) та патентно-кон'юнктурні дослідження (найбільша частка у 2014 році – 5,32 %).

Динаміка зміни використання частки коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій за напрямками розвитку інноваційної діяльності та трансферу технологій протягом 2014–2018 років представлена на рис. 8 і за всіма напрямками є майже сталою.

Протягом 2014–2018 років найбільша кількість технологій, які раніше не передавались організаціями-розробниками – власниками технологій за областю призначення належали до таких видів економічної діяльності: «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» та «Наукові дослідження та розробки». Динаміка кількості переданих технологій за цими напрямками показана на рис. 9.

Також активно передаються технології у сфері «Виробництво харчових продуктів» (рис. 10). хоча порівняно з двома зазначеними вище видами економічної діяльності кількість технологій, переданих у сфері «Виробництво харчових продуктів» є набагато меншою.

Рисунок 8 – Частка використання коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій за напрямками розвитку інноваційної діяльності та трансферу технологій, 2014–2018 роки

Рисунок 9 – Динаміка кількості технологій, які раніше не передавались організаціями-розробниками – власниками технологій за областю призначення

Рисунок 10 – Динаміка кількості технологій, які раніше не передавались організаціями-розробниками – власниками технологій за областю призначення

Висновки. Аналіз інформації, отриманої від розпорядників бюджетних коштів, дає підстави стверджувати про наявність позитивної динаміки з використання коштів державного бюджету відповідно до Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.04.2013 № 300, та Порядку здійснення контролю за виплатою винагороди авторам технологій та/або їх складових, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.05.2013 № 351.

Про це свідчать, зокрема, показники зростання обсягів коштів за укладеними договорами, збільшення середньої вартості одного договору про

трансфер технологій, збільшення обсягів коштів, використаних на виплату авторам технологій.

Водночас, вартим уваги є нерівномірне поширення діяльності з трансферу технологій за різними видами економічної діяльності. Результати аналізу свідчать, що найбільша кількість технологій за відповідний період були передані за такими видами економічної діяльності (відповідно до КВЕД-2010), як «Наукові дослідження та розробки», «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг», «Виробництво харчових продуктів». Натомість за іншими видами економічної діяльності кількість технологій, які передавалися за період 2014–2018 рр., є незначною, з огляду на що існує потреба в проведенні окремого дослідження щодо готовності бізнесу впроваджувати технології, розроблені вітчизняними закладами вищої освіти і науковими установами за іншими напрямками економічної діяльності (окрім названих) та необхідних заходів для активізації діяльності з трансферу технологій, у тому числі, можливих змін у розподілі коштів на фінансування відповідних напрямів наукових досліджень.

Доцільно провести аналіз динаміки в сфері трансферу технологій та виплати винагороди авторам технологій та/або їх складових в розрізі наукових установ та закладів вищої освіти (далі – ЗВО).

Протягом 2014–2018 років ЗВО загалом було укладено 212 договорів про трансфер технологій, а науковими установами Національної академії наук України та Національної академії аграрних наук України – 17912 договорів про трансфер технологій (під технологіями в тому числі розуміємо сорти рослин і породи тварин). Зазначимо, що наукові установи Національної академії аграрних наук України діяльність в сфері трансферу технологій вели активніше за ЗВО та наукові установи Національної академії наук України, але загальна динаміка мала низхідний характер (рис. 11). Найбільшу кількість договорів про трансфер технологій ЗВО було укладено у 2014 році і вона складала 60 одиниць, науковими установами найбільшу кількість договорів також укладено у 2014 році – 4461 одиниці. Найменшу кількість договорів ЗВО та науковими установами було укладено у 2018 році – 29 та 2845 одиниць, відповідно.

Як вже зазначалось вище така динаміка пояснюється зростанням вартості технологій, а отже і вартості укладених договорів про трансфер технологій.

Рисунок 11 – Динаміка кількості укладених договорів науковими установами та ЗВО протягом 2014– 2018 рр.

Протягом 2014–2018 років динаміка вартості одного договору про трансфер технологій була різною. Так, вартість договору про трансфер технологій у наукових установах зростала і найбільшого значення досягла у 2017 році – 41,76 тис. грн., а найменшого у 2014 році – 13,78 тис. грн.

В той же час у ЗВО вартість одного договору про трансфер технологій мала низхідну динаміку і свого найменшого значення досягла у 2017 році – 4,71 тис. грн., найдорожчими були договори укладені у 2014 році – 56,72 тис. грн. Тут слід підкреслити, що і динаміка кількості укладених договорів ЗВО також була низхідною.

Рисунок 12 – Динаміка вартості одного договору про трансфер технологій, укладених науковими установами та ЗВО протягом 2014–2018 рр.

Середня вартість одного договору про трансфер технологій укладених ЗВО та науковими установами протягом 2014–2018 рр. складала 24,92 тис. грн.

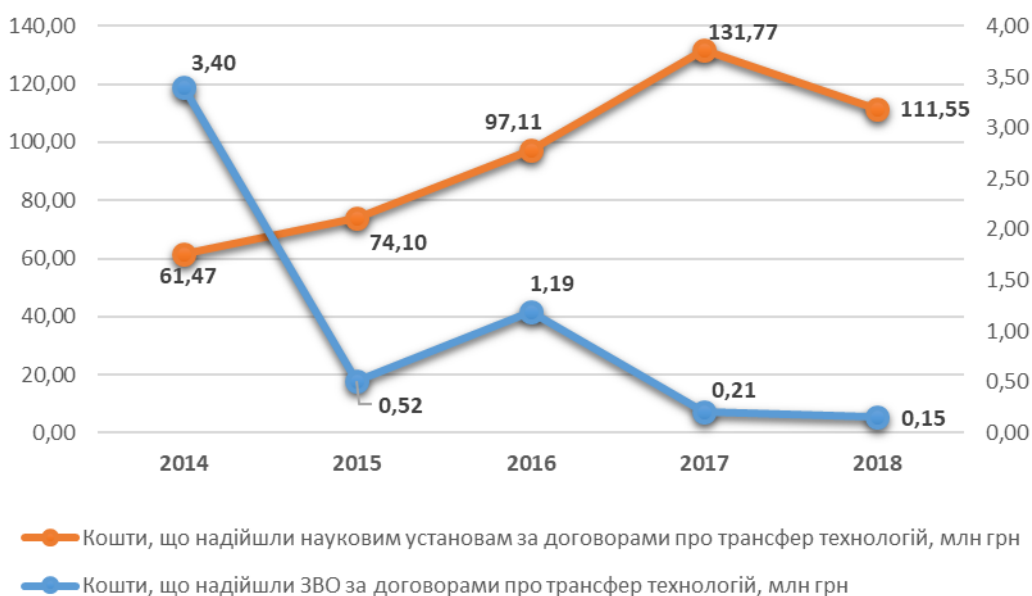
В аналізованій період ЗВО загалом було передано 173 технології, які раніше не передавались, а науковими установами – 3735 технологій, які раніше не передавались. Динаміка кількості переданих технологій, які раніше не передавались, в цілому мала висхідний характер. ЗВО найбільшу кількість технологій, які раніше не передавались передала в промисловість у 2014 та 2017 роках – 50 та 44 одиниці, відповідно, а наукові установи у 2015 році – 1011 технологій і після 2015 року кількість технологій, які раніше не передавались залишалась доволі сталою.

Рисунок 13 – Динаміка кількості переданих науковими установами та ЗВО технологій, які раніше не передавались, протягом 2014–2018 рр.

В період з 2014 по 2018 роки ЗВО за договорами про трансфер технологій отримали 5,47 млн грн, а наукові установи – 476,00 млн грн.

Динаміка обсягу коштів, що надійшли за договорами про трансфер технологій у ЗВО та наукові установи була різною (рис. 14). Якщо обсяги коштів отриманих за договорами про трансфер технологій науковими установами зростали (найбільший обсяг коштів наукові установи отримали у 2017 році – 131,77 млн грн, найменший у 2014 році – 61,47 млн грн), то у ЗВО цей показник зменшувався і досяг найменшого значення у 2018 році – 0,15 млн грн. Слід зазначити, що у 2018 році і кількість угод про трансфер технологій у ЗВО досягла свого найменшого значення.

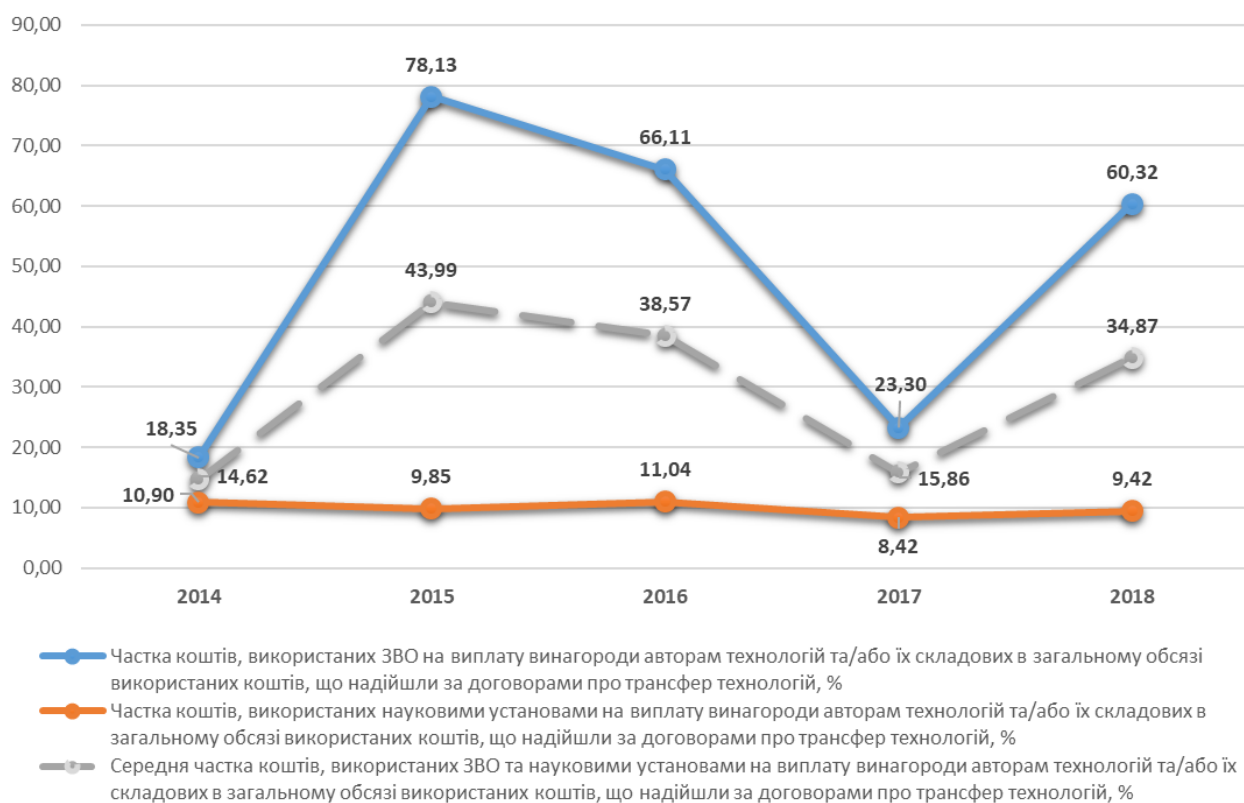

Рисунок 14 – Динаміка обсягу коштів, що надійшли науковим установам та ЗВО за договорами про трансфер протягом 2014–2018 рр.

Протягом 2014–2018 рр. наукові установи в цілому виплатили 36,69 млн грн винагороди авторам технологій та/або їх складових і динаміка цих виплат у аналізованій період мала висхідний характер, досягнувши свого максимального значення у 2018 році – 9,35 млн грн (рис. 15).

ЗВО за досліджувані роки виплатили 3,23 млн грн винагороди авторам технологій та/або їх складових і динаміка цих виплат у аналізованій період мала низхідний характер (за винятком 2016 року), досягнувши свого мінімального значення у 2018 році – 0,06 млн грн. Таку динаміку можна пояснити уповільненням діяльності в сфері трансферу технологій у ЗВО, що відображено у зменшенні кількості укладених договорів про трансфер технологій та зменшенні обсягів отриманих коштів за договорами про трансфер технологій.

Крім того, більша частка коштів отриманих від укладених договорів про трансфер технологій спрямовується не на виплату винагороди авторам технологій та/або їх складових, а на покращення інноваційної інфраструктури.

Рисунок 15 – Динаміка частки коштів, використаних ЗВО та науковими установами на виплату винагороди авторам технологій та/або їх складових протягом 2014–2018 рр.

Висновки. Проведений аналіз показників діяльності з трансферу технологій та обсягів коштів, виплачених в якості винагороди авторам технологій та/або їх складових в розрізі наукових установ та закладів вищої освіти дає підстави зробити такі узагальнення.

Упродовж проаналізованого періоду, наукові установи Національної академії аграрних наук України проводили більш активну діяльність в сфері трансферу технологій у порівнянні із ЗВО та науковими установами Національної академії наук України. Загальна динаміка кількості укладених договорів про трансфер технологій науковими установами та ЗВО протягом 2014–2018 рр. має низхідний характер, що пояснюється зростанням вартості технологій, а отже і вартості укладених договорів. Про це свідчить зростання середньої вартості одного договору про трансфер технологій, які укладаються науковими установами.

Аналіз динаміки кількості переданих технологій, які раніше не передавались, у наукових установах і у ЗВО показує, що в цілому цей показник має висхідний характер і після 2015 року залишається відносно сталим.

Обсяги коштів, отриманих за договорами про трансфер технологій науковими установами зростали протягом аналізованого періоду, на відміну від ЗВО, де цей показник зменшувався. Варто зазначити, що за минулий 2018 рік показник кількості угод про трансфер технологій, укладених ЗВО досяг свого найменшого значення.

Протягом 2014–2018 рр. наукові установи в цілому виплатили 36,69 млн грн винагороди авторам технологій та/або їх складових і динаміка обсягів цих виплат у аналізований період мала висхідний характер, на відміну від ЗВО, які за досліджувані роки виплатили 3,23 млн грн винагороди авторам технологій та/або їх складових, і впродовж аналізованого періоду спостерігається зменшення цього показника (за винятком 2016 року). Таку динаміку можна пояснити уповільненням діяльності в сфері трансферу технологій у ЗВО, що відображається зменшенням кількості укладених договорів про трансфер технологій та обсягів отриманих коштів за договорами про трансфер технологій. Слід зауважити, що ЗВО більшість коштів отриманих від укладених договорів про трансфер технологій, спрямовують не на виплату винагороди авторам технологій та/або їх складових, а на покращення інноваційної інфраструктури.

Зважаючи на позитивну динаміку показників діяльності наукових установ, зокрема тих, які перебувають у сфері управління Національної академії аграрних наук України, потребує детальнішого дослідження діяльність ЗВО у сфері трансферу технологій, зокрема щодо причин її уповільнення та визначення необхідних заходів для подолання негативних тенденцій.